

KVINDEN OG SAMFUNDET.

Udgivet af

Dansk Kvindesamfund.

Nr. 25.

Kontor: Nørregade 33, St.

22. Juni 1901.

Udgaar hver Lørdag.

17. Aarg.

Koster 50 Øre Kvartalet.

(+ 9 Øre i Postpenge i København.)
(+ 11 — — i Provinserne.)

Enkelte Numre 5 Øre.

Julie Laurberg,

Fotograf.
Hotel du Nord.
Indgang ad Porten. Elevator.

Sophie Jensens

(forh. hos Hr. Hofvildthd. J. L. Andersen).
Handel med
Frukt, Vildt og Fjerkræ,
Skovbogade Nr. 5. Telf. 7015.
Daglig frisklavet Fiskefars
60 Øre pr. Pd.

Toni Christensen.

Hjemmelavet Konfekt,
Spise- og Kogechokolade,
Kakao m. m.
Lykkesholms Allé 1 A, St.
Telefon 18311.
Varerne bringes overalt.

Tandtekniker

Julie Detlefsen,

Frederiksborggade 41, 1. S.

Dansk Kvindesamfund. Københavns Kreds.

Det aarlige Kredsmøde afholdes
Lørdag d. 29. Juni Kl. 7½ paa
Nørregade 33.

Dagsorden:

1. Formanden aflægger Beretning.
2. Kassereren fremlægger Overslag for det indeværende Aar og det reviderende Regnskab for det foregaaende Aar.
3. Valg af 7 Styrelsesmedlemmer.
4. Valg af 2 Revisorer.
5. Valg af 3 Suppleanter.
6. Valg af Delegerede til Fællesmødet i Aarhus.

Dansk Kvindesamfunds

aarlige Delegeretmøde afholdes i
Aarhus Søndag den 14de og Mandag
den 15de Juli.

Redaktionen træffes hver Mandag
Kl. 2—4 paa Kontoret Nørregade 33, St.

Artikler, som ønskes optagne i det
først udkommende Nummer af Bladet,
maa være Redaktionen i Hænde
senest Mandag Middag.

Ekspeditionen, Nørregade 33, St.,
aaben hver Dag Kl. 10—7.

Annoncer til Kvinden og Samfundet
bedes sendte under Ekspeditionens
Adresse.

Annonceprisen er: Forsiden 20
Øre, 3dje og 4de Side 15 og 12 Øre
pr. Petitlinie ÷ 10 % for mindst 3
Ganges Indrykkelse. Løbende
Annoncer Aaret rundt 15 % Rabat.

Klager over Uregelmæssighed i
Forsendelsen bedes stilet skriftligt til
Postvæsenet — hjælper dette ikke,
da til Bladets Kontor.

„Kvinden og Samfundet“ faas i
Kioskerne.

En fejl Adresse.

I Nr. 23 af Kv. og Samf. fandtes
en Artikel med Overskriften: »Ord,
Ord, Ord!« og med Underskriften
Helga Johansen. Jeg kan ikke lade
være at gøre et Par Bemærkninger
til den Artikel, thi den vakte en
heftig Indignation hos mig, dikteret
af en stor Beundring og Kærlighed.

Nu ved jeg godt, at en Sag kan
ses fra flere Sider, og ligesom jeg
selv vil have Lov til at danne mig
mine egne Meninger og staa paa mit
eget selvstændige Standpunkt, saa-
ledes vil jeg ogsaa gerne respektere
andres Meninger, og jeg vil ogsaa
gerne efter Evne søge at forstaa andres
Standpunkt, selv om det er meget
forskelligt fra mit eget; men trods
alle Forsøg har det været mig umuligt
at forstaa, at man kan faa *det* ud af
Tolstoj's Ord og Liv, som H. J. synes
at have faaet.

Meget, meget er der i vor Tid,
ogsaa af de Ting, som holdes højt i
Ære, som man passende kunde for-
syne med Paaskriften »Ord, Ord, Ord!«
men intet Sted, synes det mig, kan
man med mindre Ret anvende dette
Udraab end netop over for Tolstoj.

Ord har han ganske vist talt og
skrevet; men der har været den For-
skel mellem hans Ord og saa mange
andre Ord, at der bag hans Ord stod
en Mand, og det er vel netop Grun-
den til, at den Mand, Tolstoj, har
faaet saa stor en Indflydelse og vun-
det saa manges Beundring og Kærlig-
hed overalt, hvor hans Ord er
naaede hen, at hans *Liv* stod bag
ved hans Ord og vidnede højt og
tydeligt om, at han ikke blot forstod
at finde dejlige Ord og ikke blot
havde skønne og ophøjede Meninger,
men om, at han *levede Livet*!

Det er den Grund, jeg har haft
og har til at elske og beundre Tol-
stoj, at han har givet sine Ord Ind-
hold og Vægt ved at *leve* dem, at
han har fulgt sin Overbevisning og
stadig søgt videre til højere og højere
Sandhedserkendelse.

H. J. siger bl. a., at — — »selv
en Tolstoj kan leve af — eller bilde
sig ind at leve af — at tage Abstrak-
tioner i Munden«. Lad os se lidt
paa disse saakaldte Abstraktioner og
paa H. J.'s Kritik.

— — — Naar Tolstoj siger, at
han først elskede Kirken, saa har
H. J. sikkert Uret i at mene, at han
bl. a. dermed mener *Menneskene* inden
for Kirken; i Tolstoj's Kærlighed
til Menneskene spiller det næppe
mindste Rolle, om de hører til den

eller den Kirke, eller om de slet
ikke hører til nogen Kirke. Og skulde
han mene *Kirkehøusene*? Sikkert ikke!
Med Hensyn til *Kirkehøusene* vilde
han ikke bruge Ordet »Kærlighed«!
De kan vist i det højeste vække hans
æstetiske Følelser. *Skikkene* og *Over-
leveringerne* da? Ja netop! Kirken
i den Forstand var det, Tolstoj be-
gyndte med at elske; det fra Fædrene
nedarvede, de Traditioner, Skikke og
Ceremonier, som Slægtled efter Slægt-
led har højet og højer sig for, men
som mange rigtignok er standsede
og standser ved som det egentlige og
eneste; Skallen, det ydre, nøjes mange
med, idet de mener, at naar de blot
følger Skikkene og udfører Ceremo-
nierne, saa er alt i Orden. (Dette
gælder vel særlig inden for den
katolske Kirke, som er saa rig paa
ydre Skikke og Ceremonier og lægger
saa megen Vægt herpaa). Og saa
gaar Mennesker op i det ydre og
faar ikke Indholdet med; saa bliver
de Slaver af Kirken i Stedet for at
blive frie i Kirken.

Men naar Mennesker faar fat paa
Indholdet, saa sker det undertiden,
at de kaster Skallen bort som uvæ-
sentlig og unødvendig. Saadan var
det vel, det gik Tolstoj; han blev
fri i Kirken; han blev fyldt med
Indholdet, og Skikkene og Ceremo-
nierne og alt det ydre Væsen i Kir-
ken blev for ham en Skal, som han
godt kunde undvære. Han behøvede
ikke at gaa til de af Kirken fastsatte
Messer, thi der var i hans eget Hjer-
te født en Lovsang, som tonede baade
i Tide og Utide — d. v. s. som
tonede uafhængig af Messetid og
Kirkeklokketklang; og han behøvede
ikke at stænke sig med Vievand, thi
han følte sig i sit Hjerter indviet til
en Gerning i en stor Herres Tjeneste;
og han behøvede ikke at gaa til
Skriftemaal og faa sine Synders For-
ladelse, thi han følte, at der var en
direkte Forbindelse mellem Guds
Kærlighed og ham, og Mellemanden
var ganske overflødig.

Saa elskede Tolstoj *Kristendommen*!
Det var det Indhold, han havde
fundet i Kirken. »Hvad er Kristen-
dommen?« spørger H. J. »Er den
Menneske, Dyr, Plante?« spørger
hun *spøgefuldt* videre, thi det maa
vel være en lille Spøg, hun tillader
sig, naar hun spørger saaledes. Og
Spøg maa det vist ogsaa være, naar
hun selv svarer: »Nej, den er Luft
i Luften — — — Ord, blot Ord,
Mundsvejr«. Og med *spøgefuld* Patos
gentager hun saa tre Gange: »Ord
med Ord til Underlag!«

Jeg forstaar ikke, at det Begreb
»Kristendommen« forekommer H. J.
saa abstrakt. Kristendommens Ord,

dens Lære, dens Idealer, dens Kristus
— er det saa abstrakt?

For Tolstoj har det sikkert ikke
været en abstrakt Kærlighed; han
har elsket sandt og varmt og dybt
og ikke i Taage.

Og dog førtes han videre i sin
Udvikling. Han kom højere op og
saa videre Horisonter, og saa kom
han til at elske Sandheden; men
hvem siger, at han forlod sin gamle
Kærlighed? Det, der skete med hans
Kærlighed, var jo blot en *Udvidelse*
— »nu elsker jeg Sandheden over
alt andet«!

Kristendommens Idealer og dens
Kristus er vel ikke noget, der er
uden for Sandheden? Tolstoj tømte
vel ikke sit Indre ud for den gamle
Kærlighed og gik over til en ny?
Saadan har jeg i hvert Fald ikke
forstaaet hans Ord; jeg tror, at han
elsker Kristendommens Idealer og
dens Kristus endnu, blot med en
dybere Kærlighed og med et større
Hjerte, thi hans Horisont er bleven
videre, og hans Hjerte er blevet
større og i Stand til at omfatte
mere.

»Tolstoj kan ikke have beskuet
Sandheden«, siger H. J. Nej, det
har han sikkert ikke, thi Sandheden
— hele den store, uendelige Sand-
hed — lader sig ikke saadan beskue
med eet Blik, og den findes ikke og
gribes ikke i Løbet af et Menneske-
liv. »Vi forstaar i det stykkevis«;
vi kan ikke naa noget højere end
at blive ærlige Sandhedssøgere.

»Hvis man spurgte Tolstoj: »Ja,
men hvad er da Sandhed?« vilde
han, tænker jeg, svare: »Det er Sand-
hed for mig, og det er Sandhed for
mig — det og det har jeg fundet i
min Søgen, men jeg er ikke færdig;
jeg søger stadig videre frem, højere
op og dybere ned, og jeg *finder* sta-
dig! Min Erkendelse udvides, min
Kærlighed uddybes, og min Glæde
bliver større og større!«

»Havde han beskuet den (Sand-
heden), maatte han have fundet et
bedre Navn for det beskuede, end
abstrakte Navne kan være«, siger
H. J. Men hvis man overhovedet
skal bruge Ord og Navne, og det
forstaar jeg ikke, hvorledes man
skulde undgaa, saa ved jeg ikke,
hvilket bedre Ord eller Navn Tolstoj
skulde bruge end Ordet »Sandheden«
for det, han ikke siger sig at have
beskuet, men blot siger, at han
elsker, det han søger sig dybere og
dybere ind i.

Kan H. J. foreslaa noget bedre
Ord? Eller kan H. J. foreslaa noget
andet end Ord, hvorved vi kan ud-
trykke vore Begreber og Meninger?

Det sidste Stykke af Artiklen, maa